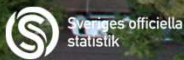

Bringa reda i statistiska metadata med terminologisk metod

Karin Hansson, språkvårdare
SCB, Sveriges statistikmyndighet

Upplägg

1. Terminologi på SCB
2. Samordnat metadatalager för statistiken
3. Samarbete mellan metadata, terminologi och språkvård
4. Nästa steg

1. Terminologi på SCB

– nästan brottsligt långsamt,
men systematiskt

**”Ursäkta, men är inte
det att slå in en öppen
dörr?”**

⊖ medelfolkmängd

Definition

det genomsnittliga antalet personer i en viss befolkningsgrupp under en viss period

Förklaring

Medelfolkmängden för ett visst år är vanligen medelvärde av värdena på folkmängden vid detta års slut och vid det föregående årets slut.

Följande formel används för beräkning av medelfolkmängd (M):

$$M = (P_t + P_{t-1}) / 2$$

är folkmängden den 31/12 år t

är folkmängden den 31/12 år $t-1$

Medelfolkmängden för en viss ålder kan beräknas efter uppnådd ålder (till exempel 10-åringar) eller födelseår (till exempel personer födda 2003).

Medelfolkmängden för antalet 0-åringar beräknas som antalet födda under de båda åren dividerat med två.

Exempel

Den 31 december år 1 fanns 56 991 stycken 30-åriga kvinnor och den 31 december år 2 fanns 57 677 stycken 30-åriga kvinnor. Medelfolkmängden för 30-åriga kvinnor år 2 är då 57 334 personer $((57\,677 + 56\,991)/2)$.

konsumtion

utgifter för varor och tjänster för tillfredsställelse av individuella eller kollektiva behov

[Hela ordlistan](#)

[Stäng](#)

gar i jämförelse med
/ statistiknyheten finns
de till motsvarande

- Hushållens konsumtion minskade med 0,2 procent till följd av små förändringar i de flesta konsumtionsändamål.
- Den offentliga konsumtionen ökade med 0,1 procent. De kommunala myndigheternas konsumtionsutgifter steg med 0,1 procent medan statens konsumtionsutgifter ökade med 0,2 procent.
- Lagerinvesteringarnas effekt på BNP-tillväxten var nära noll.

”Trojkamodellen”

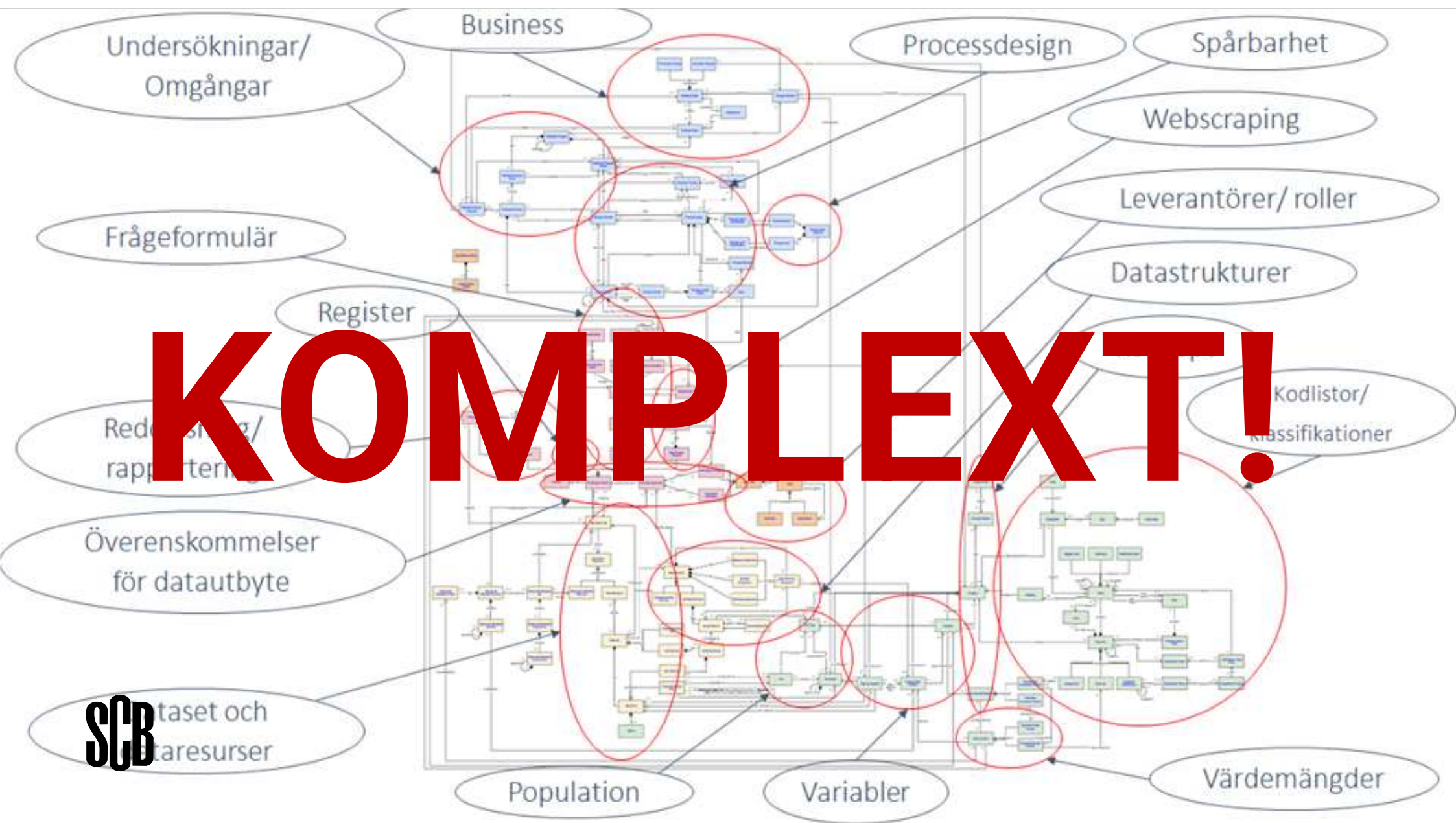
- Språkvårdare: begripliga formuleringar, samordning
- Ämnesexpert (statistiker): korrekt sakinnehåll
- Terminolog (konsult): terminologiskt korrekt

= tre kvalitetskriterier

Inget kvalitetskriterierna får uppfyllas på bekostnad av något av de andra!

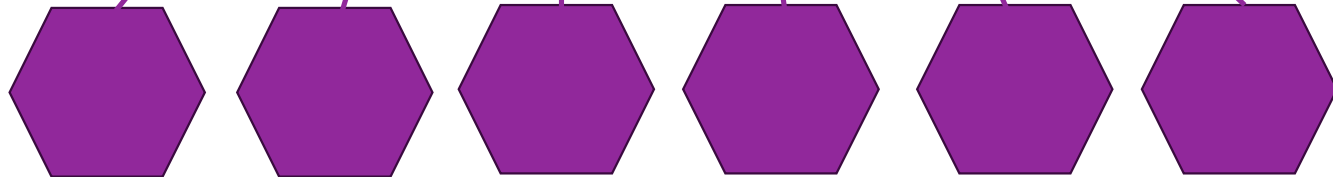
2. Samordnat metadatalager för statistiken

- en vision med koppling till
terminologi

begrepp

variabler:

SCB

**”Samordnade och
standardiserade
metadatabeskrivningar
blir allt viktigare, också ur
ett samhällsperspektiv.”**

3. Samarbete mellan metadata, terminologi och språkvård

Mål med terminologi i metadataarbetet

- välformulerade definitioner i en terminologiskt välorganiserad struktur
- ökad jämförbarhet och bättre stöd i tolkningen
- användarvänligt gränssnitt internt och externt
- organisation & process som främjar kontrollerad tillväxt enligt fastslagna rutiner och regler
- olika typer av information på samma ställe: statistiska metadata och webbordlistan, samt all annan termhantering (och liknande)

Arbetssätt: utökad ”trojkamodell”

- Metadatakoordinator
- Terminolog (konsult)
- Ämnesexperter (statistiker)
- Språkvårdare

Dessutom systemutvecklare och andra metadataexperter då och då.

**”Utan terminologi hade
det ALDRIG gått!”**

Begrepp

biarea

BasId: 16 Version: 2

Information

Kommentarer (2)

Beroenden

Basinformation

BasId:

16

Versionsinformation

Skapad:

2025-03-28 10:40:03

Tillgängliggjord:

2025-03-28 10:45:14

Återkallad:

Skapad av:

SCBALIE

Tillgängliggjord av:

SCBALIE

Återkallad av:

Namn:

biarea

Definition:

bruksarea för utrymmen inrättade för sidofunktioner till boende samt för utrymmen helt eller delvis under mark inrättade för boende

Terminologins bidrag till metadata

1. Tydliga kriterier för inkludering i begreppssamlingen
2. Definitionsskrivning med kvalitet
3. Ändamålsenlig struktur och användarvänligt gränssnitt
4. Bättre sökbarhet
5. Ändamålsenlig organisation och sunda rutiner

Exempel: bortrensats

- **återstående ekonomisk livslängd** – endast intern användning och inte särskilt ofta
- **ägarandel** – uppenbart vad det betyder, behöver inte förklaras

Exempel: vanliga ord som ändå måste förklaras

Begrepp
 förskola
BasId: 101 Version: 1

Versionsinformation

Skapad:	Tillgängliggjord:
2025-03-20 15:27:14	2025-03-20 15:28:13
Skapad av:	Tillgängliggjord av:
SCBALIE	SCBALIE
Namn:	
förskola	
Definition:	
verksamhet inom skolväsendet som tar emot barn i åldern 1-6 år under begränsad del av dygnet och styrs av läroplan	

Begrepp
 familjedaghem
BasId: 100 Version: 1

Versionsinformation

Skapad:	Tillgängliggjord:
2025-03-20 15:27:14	2025-03-20 15:28:04
Skapad av:	Tillgängliggjord av:
SCBALIE	SCBALIE
Namn:	
familjedaghem	
Definition:	
verksamhet som innebär pedagogisk omsorg av dagbarnvårdare som tar emot inskrivna barn i sitt eget hem eller i en särskild lokal	

Exempel: statistiken behöver en egen, snarlik term

Begrepp

statistiskt fritidshusområde

BasId: 250 Version: 1

Namn:

statistiskt fritidshusområde

Definition:

bebyggelseområde med minst 50 tätt liggande fritidshus

Beskrivning:

Statistiska fritidshusområden definieras oberoende av administrativa regionin delningar och kan därför skära genom kommun- och länsgränser. Ett fritidshusområde kan dessutom överlappa med tätorter och småorter.

Fritidshusområden definieras med hjälp av geografiska och statistiska metoder.

Med "tätt liggande" avses här ett maximalt avstånd mellan husen på 150 meter.

Mer information: www.scb.se/mi0806

Se även fritidshus

Exempel: användbar definition finns redan hos Eurostat

Begrepp

 referenstid
BasId: 59 Version: 2

Skapad:	Tillgängliggjord:	Återkallad:
2025-03-04 14:13:51	2025-03-04 14:15:47	
Skapad av:	Tillgängliggjord av:	Återkallad av:
SCBALIE	SCBALIE	

Namn:

referenstid

Definition:

tidsperioden eller tidpunkten som den uppmätta observationen är avsedd att beskriva

Beskrivning:

Värdet på en variabel hänvisar till en specifik tidsperiod (till exempel den sista veckan i en månad, en månad, ett räkenskapsår, ett kalenderår eller flera kalenderår), eller till en tidpunkt (till exempel en viss dag eller den sista dagen i en månad). Variablerna i en datauppsättning kan referera till mer än en referensperiod.

Exempel: information om mindre lämpliga synonymer

Begrepp

 boarea
BasId: 17 Version: 3

Skapad:	Tillgängliggjord:	Återkallad:
2025-03-28 10:46:47	2025-03-28 10:50:38	
Skapad av:	Tillgängliggjord av:	Återkallad av:
SCBALIE	SCBALIE	

Namn:

boarea

Definition:

bruksarea för utrymme helt eller delvis ovan mark inrättat för boendeändamål

Beskrivning:

Förkortning: BOA. Även termerna "boyta" och "bostadsyta" förekommer men är mindre lämpliga eftersom area är den uppmätta storleken av en yta. Se vidare "area".

Exempel:

Exempel: behov av hierarki

Välj typ
Begrepp

+ Skapa ny

Status för senaste version
Tillgängliggjord, Under f...

Filtrera
mark

produktiv skogsmark
skogsmark
tomtmark
torvtäktmark
täktmark
våtmark
åkermark
öppen våtmark
övrig mark
övrig mark med vegetation

Begrepp

 täktmark
BasId: 273 Version: 1

Versionsinformation

Skapad: 2025-03-27 09:37:52	Tillgängliggjord: 2025-03-27 09:37:52
Skapad av: SCBALIE	Tillgängliggjord av: SCBALIE
Namn: täktmark	
Definition: mark som utnyttjas för utvinning, brytning eller insamling av material i avsikt att sälja eller använda vidare	
Beskrivning: "Material" kan vara grus, morän, berg, torv, blocksten, lera, sand, kalksten eller jord. I statistiken ingår även inaktiv täktmark där markanvändningen inte har förändrats.	
Exempel:	

4. Nästa steg

(Färgbetydning: Grön = ny, Röd = ändrad, Svart = borttagen)

Basinformation

BasID: 120

Överordnat begrepp: Välj...

☒ Ämnesstatistiskt begrepp
☐ Metodstatistiskt begrepp

Skapat av undersökning: Undersökning

Versionsinformation

Skapad: Skapad av: Tillgängliggjord: Tillgängliggjord av: Återkallad: Återkallad av:

Term* (nuvarande Namn)

Definition

Källa: (Möjlighet att lägga in klickbara webblänkar, för att ange varifrån definitionen har hämtats)

Anmärkning: (nuvarande Beskrivning)

Exempel:

Se även: (Möjlighet att länka till ett eller flera andra metadataobjekt, t.ex. klassifikationer)

Tack för uppmärksamheten!

Karin.hansson@scb.se

